

Tryghed i
akutte kriser

CASE

Vandforurening

Foto: Foto: Jacob Ehrbahn/Politiken/Ritzau Scanpix

Med støtte fra
TrygFonden

RØDE KORS

KØBENHAVNS
PROFESSIONS
HØJSKOLE

Introduktion til tematik – tryghed og manuel udbringning af drikkevand

Der konstateres i flere kommuner, at drikkevandet er forurennet. Relevante myndigheder er naturligvis på sagen, og det besluttet at nedsætte den lokale beredskabstab. Forureningen er i et omfang, hvor der er usikkerhed omkring hvorvidt man kan anvende drikkevandet, selvom det er blevet kogt. Derudover er der flere borgergrupper, der er plejekrævende, og som ikke selv har mulighed for at koge drikkevandet. Hændelsen sker i de varme sommermåneder, og dagligvarebutikkerne oplever hamstring af drikkevand på flaske. Myndighederne har netop meddelt, at man ikke kender årsagen til forureningen, og at man tidligst forventer, at drikkevandet vil være muligt at drikke efter en uge. Der er derfor en generel bekymring for, at særligt nogle borgergrupper (f.eks. ældre) kommer til at drikke forurennet drikkevand, og der er derfor tale om at udbrede viden, skabe tryghed samt hjælpe med at udbringe rent drikkevand.

Casebeskrivelse

Det konstateres i Holbæk Kommune, at drikkevandet er forurennet (coliforme bakterier). Tilstedeværelse af coliforme bakterier i ubehandlet drikkevand kan tyde på forurening med overfladevand, plantedele og/eller jord, men ikke altid på forurening med fækalier.

Holbæk Kommune er på sagen, og det besluttet at nedsætte den lokale beredskabstab, såvel som kommunens krisestyringsstab. Derudover er Styrelsen for Patientsikkerhed involveret.

Vandforureningen er særlig alvorlig i Smidstrup, Soderup, Bukkerup samt Kvamløse-Tølløse.

Forureningen er i et omfang, hvor drikkevandet ikke kan benyttes. Holbæk Kommune kender endnu ikke omfanget af vandforureningen. Området "Ældre og Sundhed" kan netop dække behovet fra de kendte plejekrævende ældre i området, der er i eget hjem. Derudover er der

en markant restgruppe af sårbare og ældre. Antallet er pt. ukendt, men det forventes, at der er tale om 250-300 personer.

Hændelsen sker i de varme sommermåneder, og dagligvarebutikkerne oplever hamstring af drikkevand på flaske. Myndighederne har netop meddelt, at man ikke kender årsagen til forureningen, og at man tidligst forventer, at drikkevandet vil være muligt at drikke efter en måned.

Holbæk Kommune rækker ud til de beredskabsparate organisationer i området med ønske om hjælp til at understøtte de sårbare borgere, der er berørt af vandforureningen. Holbæk Kommune udleverer drikkevand fra Tølløse Hallen, Sportsvej 2, 4340 Tølløse.

Om vandforsyning i Danmark

Vi har en decentral vandforsyningsstruktur i Danmark. Det betyder, at drikkevandet typisk produceres på en vandforsyning i lokalområdet. 97 procent af danskerne modtager drikkevand fra landets ca. 2.600 almene vandforsyninger. De almene vandforsyninger har meget forskellig størrelse. De største vandforsyninger leverer vand til flere hundrede tusinde mennesker hver dag, mens de mindste leverer vand til 10 ejendomme. Produktionsapparatet på de største vandforsyninger består ofte af flere vandværker, lange og mange distributionsledninger og flere hundrede borer. De mindste almene vandforsyninger kan bestå af et lille vandværk, en enkelt boring og kortere ledningsnet.

Inspirationsmateriale

Svensk Røde Kors og spontanfrivillige

Svensk Røde Kors arbejder som udgangspunkt med det princip at en spontanfrivillig i en

Røde Kors indsats ganske enkelt er en ny, og dermed relativt uerfaren, frivillig i Røde Kors. Det indebærer at vedkommende ikke arbejder alene, hvis der er borgerkontakt, men kun sammen med erfarne Røde Kors Frivillige. En erfaren Røde Kors frivillig kan godt lede flere

spontanfrivillige i en opgave, hvor der ikke er direkte kontakt med berørte borgere. Individuelle spontanfrivillige kan altså indsættes sammen med organiserede frivillige eller andre professionelle.

Dette er et forslag til udfyldt analysemodel for casen ovenfor, en "skoleløsning".

Analysemodel: Vandforurening

SITUATIONSANALYSE

Er det relevant at overveje borgerinddragelse i denne hændelse?

Ja

Hvilke borgerkrav om inddragelse og involvering kan der opstå i denne situation?

Borgerkravet vil muligvis være tavst, da personer med netværk/ressourcer ikke umiddelbart sætter sig ind i de konsekvenser, som en sådan krise har for sårbare grupper, herunder enlige ældre uden relevant netværk. Selvom Holbæk Kommune forsøger at appellere med "har du talt med din nabo i dag", så når dette kun i ringe omfang de svageste og de sårbare.

OPGAVEANALYSE

Hvilke opgaver *skal* løses, og hvilke kan løses ved at involvere spontanfrivillige?

Kontakt til sårbare ældre samt udbringning af drikkevand, monitorering af den generelle sundhedstilstand, feedback-loop til sundhedsmyndighederne i kommunen. Opmærksomhed rettes mod at træde ind på privat ejendom, etiske overvejelser ift. hvornår nogen har det så skidt, at de skal have hjælp af kommunen ift. bekymringsmelding.

Hvilke opgaver *kan* løses, og evt. kan løses ved at involvere spontanfrivillige?

Foretage behovsanalyse, lave plan, uddele vand, monitorere, melde tilbage via relevante kanaler.

Case: Vandforurening, Teamleder Spontanfrivillige

3

INDSÆTTELSESMULIGHEDER:

Hvordan kan spontanfrivillige involveres i løsningen af den enkelte relevante opgaver?

Samarbejde eller integration?

Integration af relevante frivillige ift. borgerkontakt, udbringning af vand. Samarbejde med især "Sundhed og Ældre i Holbæk Kommune" samt sekundært beredskabet (§60 selskab), der ikke har fået delegeret yderligere opgaver end Beredskabsloven.

Hvordan organiseres og administreres indsatsen bedst?

Spontanfrivillige opfordres til at henvendes sig på arbejdspladsen ved Tølløse Hallen. Her modtages og instrueres de. Hvis der er behov for at registrere, hvem der har bidraget, skal dette helst gøres på en simpel online/papirblanket, som f.eks. udfyldes på en lab top ved ankomst. Arbejdsområdet afmærkes med for at "nudge" spontanfrivillige til at ankomme ved en bemandet modtagelse, for at sikre, at de instrueres. Instruktion kan løses af 1-2 personer. Der anvendes altså ikke et særskilt modtagecenter, men modtagelse direkte på arbejdsstedet. Der skal være drikkevand til udlevering. Afhængig af organiseringen af hjælpeopgaven kan forplejning ud over vand og forfriskninger blive relevant.

Opgaven forventes at være langvarig, og de spontanfrivillige forventes at være lokale, dvs. de kan gå hjem og spise og hvile.

Til instruktøren

CASENS KARAKTERISTIKA

Samarbejde eller integration af spontanfrivillige?	Integration ift. dør-til-dør.
Højt eller lavt administrationsbehov?	Højt ift. dør-til-dør (hvis der skal gås dør-til-dør skal det sikres at der bankes på alle døre).
Teknisk vejledning eller operativ ledelse?	Operativ ledelse af dør-til-dør.
Sikker indsættelse før/efter eller væk fra faren?	De spontanfrivillige skal ikke drikke det forurenede vand, og det er ikke hensigtsmæssigt at spontanfrivillige går alene ved borgerkontakt.

Opgaver til spontanfrivillige, som kursisterne forventes at identificere:

- Gå dør til dør og undersøge, om der er særligt udsatte medborgere, der har brug for akut hjælp
- Udlevering af informationsmateriale, f.eks. en kogevejledning. Nedenstående figur er et eksempel på et piktogram som kan være relevant at udlevere i nogle situationer.

Afblæsning af kokeanbefaling - lad vandet løbe i 10 minutter inden det drikkes.

Faremomenter, som kursisterne forventes at tage højde for i tid og rum:

Overvejelser om løsningsmuligheder, som kursisterne forventes at gøre:

- Kan en dør-dør gennemføres af spontanfrivillige der går alene/sammen/sammen med organiserede frivillige?

Til instruktøren

Casen kan suppleres af at indlægge forskellige "indspil/dilemmasituationer" undervejs:

1. Spontanhjælperne kontakter en ældre mand, som ifølge de nærmeste naboer bor alene. Naboerne kan ikke rigtig komme i dialog med vedkommende, men han vil gerne tale med spontanhjælperne. Selvom de kun står ved døren i entreen, så kan de se, at hjemmet er fyldt op med skrald, og der er en fæl lugt. Den ældre mand giver udtryk for, at han er glad for hjælp med drikkevand, men at han egentlig bare drikker det almindelige vand, selvom det giver ondt i maven.
  - a. Hvad bør spontanhjælperne gøre?
  - b. Hvordan kan registreringsskemaet "dør-til-dør" anvendes?
2. Nogle af spontanhjælperne ringer dig, da de sidder med en grædende kvinde på 80 år, der er bange. De har nu siddet hos vedkommende i 30 min., og synes ikke bare, at de kan forlade kvinden. Kvinden er vågen, frisk og klar, og fejler "somatisk" ikke noget – udover at være helt utrolig trist.
  - a. Hvad råder du spontanhjælperne til?
  - b. Hvornår vil det være rettidigt at kalde akut hjælp via 1-1-2?
3. Danmark skal spille VM-semifinale, og der er arrangeret storskærm ved Holbæk Havn. Du kan se i oversigten, at der er ganske få til at bringe vand ud denne aften og i de følgende helligdage.
  - a. Hvilke muligheder har du?
  - b. Hvilke overvejelser har du ift. vagtsætning af personel?
4. Politiet kontakter dig, da en ældre kvinde har ringet ind og anmeldt et hjemmerøveri. Politiet hæfter sig ved, at politiet giver et signalement af en kvinde og en mand, og de havde et barn med. Dette virker ifølge politiet atypisk, og politiet er i tvivl om, hvorvidt kvinden er konfus/dement, og har forlagt sin pung, og samtidig kobler det sammen med jeres frivillige.
  - a. Ved du præcist, hvem der har været på Smidstrup 13 kl. 15:30 onsdag den 21. januar?
  - b. Hvordan vil du råde spontanhjælperne ift. at træde ind i privat ejendom ift. boligens ukrænkelighed?

Yderligere viden om emnet

Dette materiale er udarbejdet af projektet "Tryghed i Akutte Kriser" og er tilgængeligt på www.spontanfrivillighed.dk.